

Environmental **LABELS**

برچسب های زیست محیطی

ایزو (سازمان بین‌المللی استانداردسازی)، سازمان بین‌المللی غیر دولتی و مستقل با ۱۶۴ عضو از موسسات استانداردهای ملی می‌باشد. این سازمان، کارشناسان را از بین اعضای خود گرد هم می‌آورد تا دانش را به اشتراک گذاشته و استانداردهای بین‌المللی داوطلبانه، مبتنی بر اجماع و مربوط به بازار را که حامی نوآوری و متضمن راه‌حلهایی برای چالش‌های جهانی است، تدوین نمایند.

ISO بیش از ۲۲۵۰۰ استاندارد بین‌المللی و مدارک و مستندات مربوطه را که در برگیرنده تقریباً کلیه حوزه‌های صنعت از فناوری تا ایمنی مواد غذایی و کشاورزی و بهداشت می‌باشد، منتشر نموده است.

با افزایش نگرانی مصرف‌کنندگان در خصوص پیامد زیست محیطی کالا و خدمات خریداری شده توسط ایشان، برچسب‌گذاری زیست محیطی به عنوان ابزاری کلیدی برای تصمیم‌گیری در خصوص خریدی پایدار، ظهور یافته است. منافع تجاری برچسب‌گذاری زیست محیطی، برای خریداران و تأمین‌کنندگان موجب بسیاری از ابتکارات، برچسب‌گذاری و ادعاهای زیست محیطی شده است که هر یک از آنها، معیارها و مقیاس‌های متفاوتی را ارائه می‌دهند. این امر موجب افزایش آگاهی از پیامد زیست محیطی کالا و خدمات شده است البته همراه با مقداری سردرگمی در

بازار. دامنه استانداردهای ایزو در خصوص برچسب‌ها و ادعاهای زیست محیطی با فراهم آوردن دستورالعمل‌ها، تعاریف و معیارهای هماهنگ برای بسیاری از برچسب‌ها، ادعاها و اظهارات رایج در بازار امروز، آن را کاملاً قابل درک می‌سازد.

چرا به استانداردهای برچسب زیست محیطی نیاز مندیم؟

برچسب‌های زیست محیطی، اطلاعاتی در مورد فرآورده یا خدمات از لحاظ منافع زیست محیطی نظیر قابلیت بازیافت بسته‌بندی یا فقدان مواد مضر را در اختیار می‌گذارد. در حالی که مصرف‌کنندگان بیشتر و بیشتر راغب به خرید فرآورده‌های بی‌خطر برای محیط زیست می‌شوند، این اطلاعات می‌تواند انتخاب‌های مصرف‌کنندگان را به‌طور مثبت تحت تأثیر قرار دهد و وضعیت برد-برد را برای همگان ایجاد کند. اگر چه، گسترش رو به افزایش اینگونه برچسب‌گذاری، موجب نگرانی‌هایی در رابطه با «شستشوی سبز» و ادعاهای بازاریابی اغراق آمیز شده است.

بنابراین، آنچه مورد نیاز است، معیارها و روش‌های برچسب‌گذاری هماهنگ و مورد توافق بین‌المللی به منظور فراهم کردن زمینه‌های کاری معتبر و ضابطه‌مند است.

تدوین استانداردهای ایزو در زمینه برچسب‌های زیست محیطی بر عهده کیست؟

استانداردهای ایزو توسط گروهی از کارشناسان در کمیته‌های فنی (TCs) تدوین می‌شوند. کمیته‌های فنی متشکل از کارشناسان و نمایندگان بین‌المللی از صنعت، سازمان‌های غیر دولتی، دولت‌ها و سایر ذینفعان است که توسط ISO و اعضای آن در سراسر جهان معرفی می‌شوند. هر کمیته فنی، مرتبط با حوزه‌های تخصصی یا موضوعات متفاوت است.

ISO/TC 207/SC3، برچسب‌گذاری زیست محیطی، کمیته فرعی ISO/TC 207 با عنوان مدیریت محیط زیست می‌باشد که مسئولیت تدوین استانداردهای برچسب‌گذاری زیست محیطی را بر عهده دارد. این کمیته متشکل از کارشناسانی از ۷۸ کشور می‌باشد و تاکنون شش استاندارد منتشر کرده است.

چه کسانی از استانداردهای ISO در زمینه برچسب‌های زیست محیطی منتفع می‌شوند؟

- صنعت

استانداردهای ایزو به مشاغل کمک می‌کنند تا برچسب‌های زیست محیطی خود را به گونه‌ای طراحی کنند که محصولاتشان را بطور دقیق و موثر آنگونه که اعتماد و وفاداری را به مشتریان القا کند، توصیف نمایند.

- مصرف‌کنندگان

مصرف‌کنندگان هنگامی از استانداردهای ایزو منتفع می‌شوند که مشاغل از آنها برای ارائه اطلاعات دقیق و شفاف به صورتی که به سهولت قابل مقایسه با سایر فرآورده‌ها و خدمات باشد، استفاده کنند.

- قانون‌گذاران

قانون‌گذاران می‌توانند به استانداردهای ایزو به عنوان پایه‌ای قابل اطمینان تکیه کنند که می‌توان بر اساس آن، سیاست‌های عمومی مطابق با تعهدات بین‌المللی را ایجاد کرد و آنها را برای تعیین معیارهایی برای طرح‌های تشویقی مربوط به محیط زیست یاری رساند. استانداردهای ایزو همچنین به قانون‌گذاران کمک می‌کنند تا به چالش‌های زیاد ناشی از تغییرات آب و هوایی بپردازند.

استانداردهای ایزو چه انواعی از برچسب‌های زیست محیطی را پوشش می‌دهند؟

- برچسب‌گذاری زیست محیطی (نوع ۱)
  - برای طرح‌های برچسب‌گذاری زیست محیطی که در آن، معیار فرآورده‌ها بطور شفاف تعریف شده است
- ادعاهای زیست محیطی خوداظهاری (نوع ۲)
  - برای فرآورده‌ها و خدماتی که معیار یا رویه برچسب‌گذاری ندارند.
- اظهارنامه‌های زیست محیطی (نوع ۳)
  - برای جنبه‌های ویژه فرآورده‌ها با استفاده از رویکرد چرخه حیات

ISO چه استانداردهایی برای برچسب‌های زیست محیطی دارد؟

سری استانداردهای ISO 14020^۱، معیارهای شناخته شده و موارد توافق بین‌المللی را در اختیار مشاغل می‌گذارد که می‌توانند بر اساس آن، اظهارنامه‌ها، ادعاها و برچسب‌های زیست محیطی خود را آماده سازند.

- این موارد شامل:

اصول کلی

ISO 14020، برچسب‌ها و اظهارنامه‌های زیست محیطی - اصول کلی، اصول راهنما برای تدوین و استفاده از اظهارنامه‌ها و برچسب‌های زیست محیطی را مشخص می‌کند.

هدف این استاندارد درخواست از مشاغل برای تهیه ادعا یا برچسب‌های زیست محیطی است که اصول را شرح داده و باعث ایجاد اطمینان از ارائه اطلاعات دقیق و معتبر توسط آنان می‌شود. این استاندارد، متضمن اصولی است که پایه‌ای برای سایر استانداردهای سری ISO 14020 محسوب می‌شوند و می‌توانند برای ادعاهای زیست محیطی که هنوز استانداردهای مشخصی برای آنها تدوین نشده است، مورد استفاده قرار گیرند

۱- استاندارد ملی ایران به شماره ISIRI-ISO 14020 بر اساس نسخه ۲۰۰۰ تدوین شده است.

طرح‌های برچسب‌گذاری زیست محیطی

ISO 14024^۱، برچسب‌ها و اظهارنامه‌های زیست محیطی - برچسب‌های زیست محیطی نوع ۱: اصول و روش‌های اجرایی - الزامات تدوین «برنامه‌های برچسب‌گذاری زیست محیطی (نوع ۱)» که بیشتر با عنوان طرح‌های برچسب‌گذاری شناخته می‌شود را مشخص می‌کند. این طرح‌ها، علامت یا لوگویی را پس از رعایت مجموعه‌ای از معیارها، به فرآورده یا خدمات تخصیص می‌دهند.

ISO 14024، اصول و روش‌های انتخاب رده فرآورده، معیار زیست محیطی فرآورده، مشخصه‌های عملکرد فرآورده و ارزیابی و انطباق آن را مشخص کرده و همچنین روش صدور گواهینامه برای اعطای برچسب را نیز در اختیار می‌گذارد.

---

^۱ - استاندارد ملی ایران به شماره ۱۳۲۴۴ بر اساس نسخه ۲۰۱۸ تدوین شده است.

ISO 14024 توسط شبکه جهانی برچسب‌گذاری زیست محیطی (LEN)، فدراسیون بین‌المللی موسسات برچسب‌گذاری زیست محیطی به عنوان معیاری برای برچسب‌های زیست محیطی پذیرفته شده است.

ادعاهای زیست محیطی خود اظهار

هنگامی که طرح برچسب‌گذاری زیست محیطی برای تایید ادعاهای زیست محیطی وجود ندارد، ضروری است راهی برای اثبات قابلیت اطمینان به اطلاعات خود اظهاری وجود داشته باشد. این امر به جلوگیری از سر در گمی، رقابت ناسالم و رفع موانع تجارت کمک می‌کند. ISO 14021^۱ برچسب‌ها و اظهارنامه‌های زیست محیطی - ادعاهای زیست محیطی خوداظهار (برچسب‌گذاری زیست محیطی - نوع ۲) ، موجب اعتبار ادعاهای زیست محیطی می‌شود که توسط تولیدکنندگان و فروشندگان در مورد فرآورده‌ها یا خدمات بیان شده است.

ISO 14021 به شناسایی و شفاف‌سازی تعدادی از اصطلاحات رایج مورد استفاده در ادعاها می‌پردازد که یا بر روی محصول و یا در جایی دیگر نظیر ادبیات محصول یا تبلیغات و یا گزارش‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند. این استاندارد همچنین به جزئیات روش‌های ارزیابی هر واژه می‌پردازد تا به اطمینان از اعتبار و علمی بودن آن کمک کند

۱- استاندارد ملی ایران به شماره ۱۵۹۴۶ بر اساس نسخه ۲۰۱۶ تدوین شده است.

علاوه بر این ISO 14021، فهرستی جامع از الزامات عمومی برای استفاده از سایر اصطلاحات و واژگانی که هنوز تعریف نشده‌اند دارد و سایر اطلاعات و راهنماهای مربوط به برچسب نظیر

اظهارنامه‌های حاوی داده‌های چرخه حیات

اظهارنامه‌های حاوی اطلاعات زیست محیطی در مورد چرخه حیات یک محصول، امکان مقایسه بین محصولات مشابه را فراهم می‌سازد و هنگام اجرای الزامات نظارتی و ارتباطات بین کسب و کارها نیز مفید می‌باشند. این اظهارنامه‌ها که عموماً تحت عنوان برگه داده‌های زیست محیطی فرآورده (EDP) نامیده می‌شوند، حاوی «برچسب‌های تغذیه‌ای برای محیط زیست» می‌باشند. اینگونه برچسب‌ها، اطلاعات و داده‌هایی را ارائه می‌دهند که مصرف‌کنندگان می‌توانند از آن برای ارزیابی و مقایسه پیامدهای زیست محیطی فرآورده‌ها و خدمات استفاده کنند. استفاده، محل قرارگیری و اندازه نمادها و گرافیک را نیز شرح می‌دهد.

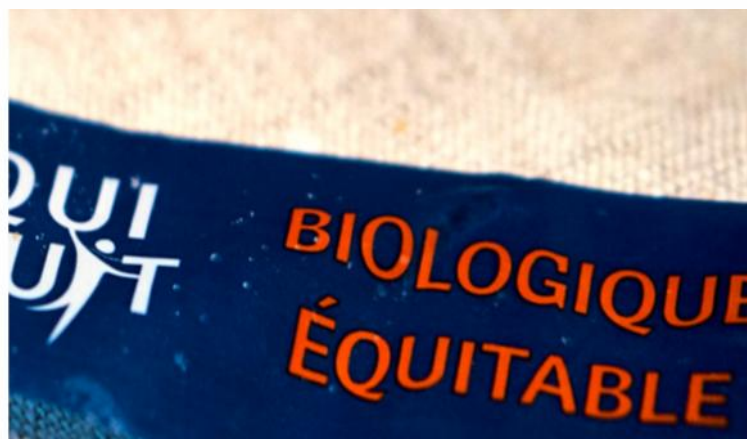
ISO 14025 بر چسب‌ها و اظهارنامه‌های زیست محیطی – اظهارنامه‌های زیست محیطی نوع ۳ – اصول و روش‌های اجرایی، اصول و روش‌های اجرایی برای فراهم آوردن داده‌های اینگونه اظهارنامه‌ها و الزامات برنامه‌های اظهارنامه‌ای از جمله اینکه داده‌ها بطور مستقل تایید شده‌اند را مشخص می‌کند

ارتباطات ردپایی

ISO14026، برچسب‌ها و اظهارنامه‌های زیست محیطی - اصول، الزامات و دستورالعمل‌هایی برای ارتباطات اطلاعات ردپایی، متضمن راهنما در خصوص چگونگی ارتباط اطلاعات ردپایی زیست محیطی به شیوه‌ای شفاف و معتبر است. این استاندارد، اصطلاحات و تعاریف مورد توافق بین‌المللی مربوط به اظهارنامه‌های ردپایی را شرح می‌دهد.

ISO 14026، شرایط لازم برای تعیین اینکه داده‌های ردپایی کدام جنبه‌های زیست محیطی را پوشش می‌دهند، شرح می‌دهد، با اطمینان از اینکه اطلاعات شفاف بوده و به وضوح درک می‌شوند. این استاندارد شرایط لازم برای ایجاد برنامه ارتباطی برای ردپا را نیز فراهم می‌کند

قواعد رده بندی فرآورده

قواعد رده بندی فرآورده (PCR)، هنگام اجرای استانداردهای مربوط به ادعای زیست محیطی مرتبط با فرآورده ضروری می باشند. این قواعد، امکان مقایسه داده های تهیه شده به منظور پشتیبانی اظهارنامه و ادعاهای زیست محیطی را فراهم می کنند. اگر چه تعداد آنها زیاد است و کیفیتشان متفاوت.

ISO/TS 14027، برچسب ها و اظهارنامه های زیست محیطی - تدوین قواعد رده بندی فرآورده، مجموعه اصول، الزامات و دستورالعمل های مورد توافق بین المللی برای تدوین قواعد رده بندی محصولات با کیفیت است که می تواند به صورت گسترده مورد استفاده قرار گیرد.

